

התפילה העוצמתית ביותר היא כאשר מתלווה בתחושה פנימית ש'לא מגיע לי כלום'!!!

« מדוע מונה משרע"ה את כל העוזנות של כלל ישראל בדרכו לשכנעם על מדת הביטחון? »

כתוב בפרשת השבוע, וידעת כי לא בצדקתך יהוה אלהיך נתן לך את הארץ הטובה הזאת לרשתה כי עם קשה ערף אתה. זכר אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלהיך במדבר למן היום אשר יצאת מארץ מצרים עד באכם עד המקום הזה ממרים הייתם עם ה'. ובחרב הקצפתם את ה' וגו' (דברים ט, ו-ח).

ובאור החיים הק' הקשה בזה"ל: "מה מוכיח ממה שעבר בזמנים שהיו בהם רשעים לזמן זה, שאפשר שצדקתם שהם עומדים בה היום, תספיק להם לרשת את הארץ ויכולין לומר בצדקתי הביאנו ה'", עכ"ל.

ובספר בים דרך מבאר את הענין במתיקות ומוציא מהפרשה חיזוק גדול לכל יהודי, וז"ל: "התורה מלמדת אותנו בענין הבטחון, שאין צריך להיות בדוקא צדיק מושלם בשביל להיות בוטח, שכן ממשיכה התורה ואומרת לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם (דברים ט, ה), ומאריכה שם התורה לבאר ולהוכיח שלא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת (שם), שכן זכר אל תשכח את אשר הקצפת וגו' (דברים ט, ז) ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם (דברים ט, כד), ומפרטת שם התורה את כל עוונתם של כלל ישראל במדבר, להוכיח להם שצווי בטחונם בה' לכבוש את כל העמים הוא לא מפני צדקתם, אלא מפני אשר נשבע ה' לאבותיהם."

וממשיך שם וכותב: "והנה יש להבין. הקורא בפסוקים הנזכר רואה, שמה רבינו מונה אך ורק את גירעונותיהם של עם ישראל, במה שהקציפו את ה' במדבר, בעגל, בתבערה, במסה, בקברות התאוה, במרגלים, ומכך מסיק משה רבינו ללמדם לאמר, שאל תאמר בלבבך בהדף יהוה אלהיך אתם מלפניך לאמר בצדקתי הביאני יהוה לרשת את הארץ הזאת וברשעת הגוים האלה יהוה מורישם מפניך (דברים ט, ה)."

"והוא פלא, הכי לא היה שום צדקות לדור המדבר, דור שעמד לפני ה' במעמד הר סיני, ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד, ז). ובמדבר קיימו מצוות ה' כראוי, ועשו משכן בנדבת לבם ובחשק גדול, והיו מאוכלי המן, חסו תחת ענני כבוד, וכל מצבם היה בנס, שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה (דברים ח, ד), כך שבוודאי בשל כך אמונתם בה' היתה חזקה וברורה."

"ומובא בפרקי דרבי אליעזר (מובא בילקוט פרשת יתרו), דור המדבר לא שלטה בהם כינה בחייהם ולא רימה במותם אשריהם בעוה"ז ובעוה"ב. ועוד מקרא מלא זכרתי לך חסד ועוונתך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. קדש ישראל לה ראשית תבואתה כל אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יהוה (ירמיהו ב, ב-ג). הרי שהנביא ירמיה עצמו בא בשם ה' לשבח לישראל שהאמינו בהקב"ה והלכנו אחריו במדבר."

"ואף שלא היה קל הדבר, וכמו שאמרו חז"ל (מדרש על המקום) וְחַמְשִׁים עֶלְוֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם (שמות יג, יח), אחד מחמשה, וארבע חלקים מתו במכת חושך שלא האמינו בה' כאחיהם, ואם כן למה נזכרים להם רק הדברים הרעים שבהם."

"והנראה בזה, וכמו שעוד יתבאר להלן, שבא משה רבינו להכשיר את עם ישראל הנכנסים זה עתה לארץ ישראל, להיות שלמים במדת הבטחון. ועמד בזה על כל האופנים שיש לחוש בהם שבשבילם יתקלקל בטחונם בה', וסתר אחד לאחד כל סוג טענה שיכולה להיות, ולכאורה בצדק, להימנע בשבילה מלבטוח בה'. וחשש משה רבינו למאד, מאחר ואבותיהם כשלו במדת בטחונם מליכנס לארץ ישראל, ולכן ראה משה רבינו צורך גדול להביאם וללמדם את כל כללי הבטחון."

"ומה שראה צורך לומר להם 'לא בצדקתכם' ולמנות גירעונותיהם, שאדרבא, בא כאן משה רבינו לחזק ולבסס לעם ישראל את בטחונם בה', והוא בכך שייסמכו על הקב"ה בלבד, ולא יתלו שום סיבה לנצחון בכוחות עצמם, לא בכוחותיהם הפיזיים, ולא בצדקתם, שכן כל תלות באיזו סיבה שהיא, ממעטת את הבטחון השלם בה', שכן הבטחון בה' צריך שיהיה שלם ללא שום סיבה חיצונית שבעולם."

"אדם התולה בצדקתו ובויושר לבבו להצדיק שבשל כך מגיע לו דבר, אם זה בפרנסתו בבריאותו וכיוצא, הרי שבוזה מחסר הוא בבטחונו המלא בה' ובוטח הוא בעצמו, ושלימות מצות הבטחון היא שיבטח בה' בלבד, ולא ישאיר שום פניה וסיבה אחרת להצדיק את מילוי מבוקשו."

"כשאדם מתחיל לשאת ולתת עם עצמו, ומצדיק שיגיע לו מבוקשו בשל צדקתו, ובהחלט יש בו דברים חיוביים, מצוות רבות, לימוד תורה וכיוצא, הרי שכיון שנכנס הוא למשא ומתן, כמו כן ינהג בו ה' ויכנס עמו למשא ומתן, ואז בהחלט יתכן שיכשל במשאו ומתנו עם ה', שכן נאמר כי לא יצדק לפניך כל חי (תהלים קמג, ב), ואמרו חז"ל (בר"ר ס ב) אפילו אברהם אבינו שהחסד בעולם מתגלה על ידו זקוק לחסד, ועוד אמרו שאפילו האבות הק' אם בא הקב"ה עמם בדין, הדין מכריעם, ואפי' שמואל הנביא פחד מאימת הדין של הקב"ה כמובא בגמ' (חגיגה ד.)."

"וכן דרכו של הקב"ה לנהוג עם האדם כפי רצון האדם, אם רצון האדם לבוא מכח צדקותו, אזי אומר הקב"ה, אם זה רצונך בא ונשב לדון כפי מה שבדעתך, ומאחר ובדעתך שיש לך לקבל מבוקשך בכח מעשיך בא ונדון על מעשיך האם ראויים הם לקבל עבורם את מבוקשך או לא. ואז כמה קלושים סיכויי האדם להצליח, שכן מה אנחנו מה חיינו מה כוחינו, הלא כל הגבורים כאין לפניך והחכמים כבלי מדע, ונבונים כבלי השכל, ואנשי השם כלא היו, ומה אנוש כי יקום ויצדק לפני בוראו."

"וכאמור, עם ישראל לפני כניסתם לארץ ישראל נכשלו בכך שהכניסו מורך בלבבם ולא אבו להיכנס לא"י מפחד הענקים והנפילים, ועונשם היה קשה מאד למות במדבר, וזהו מפני שהסירו בטחונם מה' הכל יכול להכניסם לארץ ישראל."

"ועתה בא משה רבינו לחזק ליבם של בניהם, הדור החדש, בבטחון בה', כדי שלא ישלכו כאבותם. לכך הדגיש להם משה רבינו שאל יפול ליבם בראותם שמעשיהם אינם מצדיקים ליתן בידם את יושבי הענקים והנפילים. והחשש היה גדול, שמא יעשו בני ישראל חשבון, שמפאת מעשיהם אינם ראויים, ושוב יפול ליבם בקרבם מלבטוח בה' ליתן בידם הארץ."

לא ישיג כל אחד מהאוצר הזה, רק שנצרך לזה על כל פנים שירצה מתנת חנם, ולידע בבירור שאין לו כלום אצל בוראו, עכ"ל.

הגה"צ המפורסם **רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א**, (בספרו 'ונכתב בספר' ח"ב עמוד רמ"ח), כתב על דרך זה דברים נפלאים, וז"ל: "מי שדעתו שפלה עליו אין תפלתו נמאסת (סנהדרין מג.). ואולי זה סוד דברי חז"ל (ברכות י) אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל, אלא במקום נמוך ויתפלל, כי בשעה שהאדם הוא שפל בעיני עצמו, הוא יודע היטב שאין מגיע לו כלום, אלא רק ביד וברצון השי"ת לתת לו לעוזרו, אז תפלתו תפילה כראוי, ואז מבקש ומתחנן מבוראו על נפשו שישפיע עליו מתנת חנם גם אם אינו ראוי ואין מגיע לו, תפילה כזו יקרה מאוד בעיני המקום, ועל ידה יכול האדם להמשיך ישועות נפלאות, כי גם בשעה שיזכה לישועה, ידע כי מהשי"ת הוא, ויודה ויהלל וישבח את בוראו, אדם כזה ראוי לישועה", עכ"ל.

« **איזה תפלה עוצמתית יותר מתפלת משה רבינו?!** »

חז"ל הקדושים מספרים **במדרש רבה** (דב"ר יא, י), על נוראות עוצמתה של תפלת משה רבינו שהתפלל להיכנס לארץ ישראל. כמו שכתבו בזה"ל: 'אותה שעה (שנגזר על משה רבינו שלא יכנס לארץ ישראל) מה עשה משה רבינו, לבש שק ונתעטף שק ונתפלש באפר, ועמד בתפלה ובתחנונים לפני הקב"ה, עד שנזדעזעו שמים וארץ וסדרי בראשית וכו'. מה עשה הקב"ה באותה שעה, הכריז בכל שער ושער של רקיע ורקיע, בכל בית דין ובית דין, שלא יקבלו תפילתו של משה ולא יעלו אותה לפניו, מפני שנחתם עליו גזר דין וכו'.

באותה שעה קרא הקב"ה בבהלה ואמר להם למלאכי השרת, רדו בבהלה ונעלו כל שערי רקיע ורקיע, שגבר קול התפילה כלפי מעלה ובקשו לעלות הרקיע מפני קול תפילתו של משה, שהיתה תפילתו דומה לחרב שהוא קורע ומחתך ואינו מעכב, שהיתה תפילתו מעין שם המפורש שלמד מן זוגזג"ל רב וסופר של בני מרום.

על אותה שעה הוא אומר, ואשמע אחרי קול רעש גדול כבוד ה' ממקומו (יחזקאל ג י"ב), ואין רעש אלא זיע, ואין גדול אלא משה, שנאמר (שמות י"א ג) גם משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני פרעה ובעיני העם ע"כ לשון המדרש.

ומצינו בספר **תפארת שמשון** (להגאון הצדיק רבי שמשון דוד פינקס זצ"ל), שכ' ללמוד מדברי המדרש הזה מסר נוקב, וז"ל: "כאשר אנו עומדים משתוממים על נוראות עוצמת כוחה של תפלת משה רבינו ע"ה, עלינו לקשר את הדברים עם דברי הזוהר הק' (פרשת בלק קצ"ה א)."

"וז"ל (בתרגום): 'שלשה הם שכתוב בהם תפילה, אחד הוא משה, תפלה למשה איש האלקים (תהלים ג, א). אחד הוא דוד, תפלה לדוד (תהלים יו, א), ואחד הוא עני, תפלה לעני (תהלים קב, א). מאלו הג', מי חשובה מכולן, היא אומר, תפילה לעני, תפילה כזו קודמת לתפילה של משה וקודמת לתפילה של דוד וקודמת לכל שאר תפילות העולם, ומהו הטעם, כי העני הוא שבור הלב וכתוב קרוב ה' לנשברי לב (תהלים לד, ט). והקב"ה מקשיב ושומע דבריו, כיון שהעני התפלל תפילתו, פותח כל חלונות הרקיע, ע"כ תוכן דברי הזוהר הק'."

"כמה נוראים הדברים, שתפלת משה רבינו, שהוא היה איש האלקים ותפלתו מעין שם המפורש, וקורע ומחתך כחרב, עדיין אינה כמו תפילת המתפלל מתוך עוני ושברון לב. ונלמד מזה דבר נורא הנוגע למעשה, להזהר מלענות את העני ומלהעליב כל מי שלבו שבור עליו, פן יקרא עליך אל ה'."

"ובכלל, העצה הגדולה ביותר לחיים טובים ומאושרים היא, שיעשה האדם את עצמו עני לפני הקב"ה ויתפלל בלב שבור ועל ידי זה ארובות השמים נפתחו, להריק עליו שפע ברכה מרובה, הצלחה וסייעתא דשמיא.", עכ"ל.

"לכך בחכמה הקדים משה לבאר להם, מקצפים הייתם את ה' (דברים ט, כב), ממרים הייתם עם יהוה מיום דעתי אתכם (דברים ט, כד). ועוד מונה והולך חטאיהם במדבר, לומר להם, דעו שלא בצדקתכם הקב"ה מביאכם אל הארץ, אלא מפני השבועה שנשבע לאבותיכם, ובזה סתם להם אפשרות של טענה שמחמת עוונותיהם אין ראוי להם לבטוח בה."

"ולכך, אף שבוודאי היה בעם ישראל הרבה סיבות לשבחם על צדקותם, נמנע משה מלהזכיר שום שבת, כיון שרצה לחזק בטחונם בה' שיהיה בטחון ללא שום סיבה של צדקות, כי חשש שבאם ישבחם על צדקותם, יבואו למשא ומתן להצדיק להם הארץ בכח צדקותם, ובמשא ומתן זה קיימים שני חששות, האחד, שבכך שיחלו במשא ומתן, ימצאו בעצמם את מחדלי עצמם, ואז יפול ליבם באומרים, הנה חטאנו רשענו ואין לנו זכות ליכנס לארץ ישראל."

"וחשש שני, גם אם הם לא ימצאו בעצמם צד של חטא, הלא הקב"ה ימצא בהם, וכאמור, שכן הקב"ה נוהג עם האדם כפי אשר ינהג האדם, ואם הם ינהגו לילך בדרך זו של הצדקות עצמם בכח מעשיהם, ינהג עמהם הקב"ה בדרך זו וידקדק עמהם על מעשיהם, וכאמור מי יצדק לפני בוראו."

"לכן מיד שלל משה מהם דרך זו של בטחון בה' מכח חשבון צדקותם, והביאם לכך שיבטחו בה' מכח השבועה לאבותם ותו לא", עכ"ד.

« **אפשר לבקש רק מתנת חנינם?!** »

נמצאים למדים דעיקר מידות בטחון שורשה מתוך הרגשה זו של הכנעה שאין ראוי לכלום מצד מעשיו, אלא רק במתנת חנם.

והנה אמר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטים עמוד ש"ט) בשם הרה"ק הרבי ר' בונם מפסיסחא זי"ע, שתיבת בטחון נגזר מלשון בטח, כי הבוטח בה' וברור בעיניו בלי שום ספק שישועתו תבוא, אכן תגיעו הישועה.

ולכאורה מאין מובטח הוא שתגיע אליו הישועה, ושמה אינו ראוי וזכאי לכך. אלא כי כל חשבונות אלו אינם שייכים אלא במי שנדמה לו שמגיע לו מצד מעשיו, ואם כן יש לו מקום לחשוב, לבדוק ולעיין האם הוא אכן ראוי לישועה אם לאו. אבל, הידוע שאין בו משלו כלום, רק תמיד הקב"ה גומל עמו חסדים אף שאינו ראוי ואינו כדאי, יודע גם יודע, שאין גבול לרחמי ה' ולחסדיו, ואין סיבה שלא יתן לו הפעם מתנת חנינם, כמו שתמיד הוא נותן לו.

באמת מצינו, שאחד מהתנאים הצריכים כדי לזכות לקבלת תפילה הוא שיבקש מהקב"ה מתנת חנינם, כמו שפירש רש"י עה"פ וְאֶתְחַנֵּן (דברים ג, כג), וז"ל: "אין חנון בכל מקום, אלא לשון מתנת חנם, אף על פי שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם (ספרי כג). לפי שאמר לו וְחֲנַתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶחָן (שמות לג, ט), אמר לו בלשון ואתחנן", עכ"ל.

וכתב השם משמואל זי"ע (תרע"ע), וז"ל: "...והנה קרוב לזה הוא הלשון ואתחנן, שידוע שאין לו בעצמו אצל הקב"ה כלום, רק מבקש מתנת חנם, והוא מכניע כל כוחות הנפש כמו עני בפתח שעומד ומתחנן, ועל כן בכל לשונות התפלה לא התפלל משה רבינו ע"ה אלא בלשון תחנונים", עכ"ל.

« **ע"י מתנת חנינם נשפע לו ישועות מאוצר מיוחד?!** »

ועי"ז מובטח הוא שתתקבל תפילתו, וכמו שאמר החידושי הרי"ם (ליקוטי הרי"ם בפרשת ואתחנן בכמה אופנים), בזה"ל: "משה רבינו ע"ה היה פועל בתפילתו לדורות, ליתן מתנת חנם. כמו שא"י **במדרש** (דב"ר ב, יא) ש'אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע, כשתהא רואה את בניך בצער ואין מי שיבקש רחמים עליהם מיד ענה אותך וכו'. ומאחר שיש אוצר של מתנת חנם, למה